

Broj: 01,03,03/11-05-1-1690/18
Sarajevo, 5. 11. 2018.

**KOLEGIJU PREDSTAVNIČKOG DOMA PSBiH
KOLEGIJU DOMA NARODA PSBiH
KOLEGIJU SEKRETARIJATA PSBiH**

**Izvještaj s 31. zasjedanja Parlamentarne skupštine Frankofonije
za regiju Evropa
Andorra la Vella (Kneževina Andora)
21 - 24. oktobar 2018.**

U Andori je od 21. do 24. oktobra 2018. godine održano 31. zasjedanje Parlamentarne skupštine Frankofonije za regiju Evropa (u daljnjem tekstu: PSFE), u čijem radu su učestvovalе članice Delegacije Parlamentarne skupštine BiH u Parlamentarnoj skupštini Frankofonije Mensura Beganović i Milica Marković.

Ovogodišnjem zasjedanju u Andori prisustvovalo je oko 80 delegata iz 21 delegacije zemalja članica Parlamentarne skupštine Frankofonije.

Nakon konferencije predsjednika delegacija, svečano je otvoreno zasjedanje Regionalne skupštine Frankofonije.

Na svečanom otvaranju zasjedanja članovima Skupštine obratili su se Vicenc Mateu Zamora, predsjednik Parlamenta Kneževine Andore, koji je, između ostalog, rekao i kako je Parlament Andore jedan od najstarijih parlamenata u Evropi, osnovan još u 15. stoljeću i da će uskoro proslaviti svoju 600. godišnjicu. Jean-Paul Wahl, povjerenik PSF-a za regiju Evropa, govorio je o fantastičnoj organiziranosti života u Andori, što je čini jednom od najpoželjnijih zemalja za život. Jacques Krabal, generalni parlamentarni sekretar PSF-a posebno je govorio o projektima i odlukama koje su donesene na nedavnom samitu Međunarodne organizacije Frankofonije koji je održan u Erevanu. Patricia Riberaygua Marme, predsjednice delegacije Andore u PSF-u, izrazila je zadovoljstvo što su domaćini ovom prestižnom zasjedanju i što će s članovima PSF-a moći podijeliti svoja iskustva u vezi s razvojem održivog turizma, što je tema ovogodišnjeg zasjedanja.

Prva sesija bila je posvećena temi održivog turizma u državama frankofonskog prostora kao faktoru ekonomskog, ekološkog i sociokulturnog razvoja. Na ovoj sesiji obratila se i ministrica za okoliš, poljoprivredu i održivi razvoj Andore koja je govorila o strategijama razvoja turizma u Andori te o politikama zaštite okoliša i razvoja i poštovanja prirodnih bogatstava i prirodnih ljepota kojima raspolaže Andora. Ona je istakla da je 2017. godina bila proglašena za godinu održivog razvoja i turizma. Andora ima oko 80.000 stanovnika i milione turista, gotovo

cjelokupno stanovništvo bavi se turizmom. Glavni resurs ove zemlje su skijališta (oko 300 km staza) pa država najviše pažnje poklanja upravo zimskom turizmu.

Šef Ureda za energiju i klimatske promjene Ministarstva za okoliš, poljoprivredu i održivi razvoj Andore učesnicima PSFE-a je govorio kako su za održivi turizam posebno važni ekološki resursi, dugoročna stabilnost i poštivanje tradicijskih vrijednosti (historije, kulture itd). Istakao je važnost borbe protiv klimatskih promjena koje mogu uticati na društvo u cjelini. Smanjuju se količine padavina, a prosječna temperatura raste znatno brže. To ima direktan uticaj na razvoj održivog turizma, što je za Andoru posebno važno jer je ranjiva na uticaje koje izazivaju klimatske promjene. S ekonomskog aspekta potrebne su mjere za promjene u budućnosti. Andora, između ostalog, prilagođava izgradnju objekata u skladu s energetsom efikasnošću te na taj način kompenzira jednim dijelom uticaj klimatskih promjena. Strategija održivog turizma je dugoročno oslonjena na poštivanje prirodnih ljepota i ekologiju. S tim ciljem u Andori daju puni značaj urbanim zonama sa što manje saobraćaja, promoviraju vožnju biciklima, zagovaraju energetska efikasnost. Andora veliku važnost poklanja i tzv. šoping turizmu, povoljne cijene su rezultat poreskih olakšica pa se tako privlači veliki broj turista.

Direktor Elektrodistribucije Andore govorio je o tome kako se Andora nosi s povećanim potrebama za električnom energijom u doba zimske turističke sezone. Oko 45% električne energije Andora sama proizvodi, a ostatak uvozi iz Španije i Francuske. Zato Andora nastoji povećati svoju proizvodnju električne energije, ali uz uslov da ne ugrozi okoliš i time održivi turizam. Poseban problem za okoliš u Andori je emisija CO₂ zbog povećanja broja vozila naročito tokom zimske sezone. Kao rješenje u Andori se uvode pješačke zone, razvija javni prijevoz, stimulira korištenje električnih vozila i bicikala. U Andori su reorganizirali javne površine tako što su proširili trotoare i izgradili biciklističke staze, a smanjili saobraćajnice za motorna vozila. U nekim područjima je čak i zabranjen saobraćaj za motorna vozila, a sve s ciljem čuvanja okoliša i razvoja čistog, održivog turizma.

Druga sesija bila je posvećena temi obrazovanja i obuke: ključnim adutima trajnog razvoja i održivog turizma. Učesnicima PSFE-a obratio se ministar obrazovanja koji je istakao da obrazovanje treba proizvesti turističke radnike koji su stručni i kompatibilni s novim savremenim tehnologijama. Održivi turizam je sveobuhvatniji od tradicionalnog turizma i treba razvijati one grane koje su komplementarne s održivim turizmom, a posebno gastronomiju i hotelijerstvo. Cjeloživotno učenje je jedno od rješenja. Vlada Andore podržava nove programe obučavanja posebno u oblasti turizma, te dokvalifikaciju i prekvalifikaciju osoba, naročito nezaposlenih.

Andora ima izuzetno razvijen turizam i zato je uvedeno u obrazovni sistem da djeca već od 10 godina u školi čuju osnovna predavanja iz oblasti turizma, kako bi postali svjesni značaja turizma za ekonomski razvoj društva. Cijelo jedno polugodište je posvećeno samo turizmu.

Voditeljica programa u Fondaciji OMT Themis Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih naroda je učesnicima zasjedanja govorila o ovoj fondaciji koju su osnovali zajednički Andora i UN i koja se bavi, između ostalog, obrazovanjem stručnih lica za održivi turizam, razvijanjem programa za ljudske resurse, izradom projekata na zahtjev nacionalnih organizacija i upravljanjem turističkim destinacijama. Fondacija je poznata širom svijeta i radi projekte za važne turističke destinacije. Razvili su poseban program za osiguranje kvaliteta u održivom turizmu, pri čemu su u obzir uzeti zahtjevi tržišta te razvili etički kodeks u turizmu koji je postao

globalni dokument. Upravljanje kvalitetom u održivom turizmu zahtijeva dodatnu stručnost turističkih radnika.

Učesnicima zasjedanja obratila se i direktorica škole Vatel, međunarodne škole za hotelijerstvo i turistički menadžment. Ova škola za hotelijerstvo i turizam radi širom svijeta, to je prva svjetska grupacija ovog tipa koja ima 43 kampusa u 29 država s više od 7.000 studenata. Svi oni dobiju isto teorijsko i praktično znanje i iskustvo. U grupaciji je angažirano oko 440 profesora i profesionalaca. Posebna pažnja posvećuje se praksi studenata. Obuku u ovoj školi širom svijeta do sada je završilo 350.000 studenata koji sada rade u turističkom sektoru.

Direktor škole za školovanje sportskih i gorskih profesionalaca govorio je o radu ove ustanove koja školuje sportske profesionalce i spasioce na samo za skijanje već i za biciklizam, alpinizam i druge rizične sportske i turističke aktivnosti. Broj turista u Andori svakim danom raste i sve službe moraju biti pripremljene za to, što zahtijeva edukaciju za održivi turizam, podizanje svijesti o značaju zaštite okoliša, historije i tradicijskih vrijednosti te usvajanje odgovarajućeg zakonodavstva u vezi s održivim turizmom.

Treća sesija bila je posvećena izazovima i tendencijama u turizmu u evropskom frankofonskom prostoru. Zanimljivo je da je svoje izlaganja na ovoj sesiji imao nekadašnji vrhunski sportista i svjetski prvak u skijanju Luc Alphand, koji je govorio o svojim iskustvima treniranja na mnogobrojnim elitnim skijalištima u Andori te o pripremama za završnicu svjetskog kupa u skijanju u andorskoj Soldeu - El Tarter. Završnica svjetskog kupa bit će održana u martu naredne godine i jedno je od najznačajnijih sportskih takmičenja koje će organizirati Andora, a Luc Alphand je jedan od ambasadora tog takmičenja.

Na kraju zasjedanja, učesnici PSFE-a su jednoglasno usvojili rezoluciju o održivom turizmu koja je sastavni dio ovog izvještaja.

Izvještaj pripremio:

Adnan Bešić

Sektor za međunarodne odnose i protokol PSBiH

Dostaviti:

- naslovu
- članovima Delegacije PSBiH u Parlamentarnoj skupštini Frankofonije
- Komisiji za vanjske poslove Predstavničkog doma PSBiH
- Komisiji za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda PSBiH
- Sektoru za odnose s javnošću
- Sektoru za međunarodne odnose i protokol